

УДК 349.3

Марина Мицай,

здобувач кафедри муніципального права
та адміністративно-правових дисциплін
Навчально-наукового інституту права імені Іонникія Малиновського
Національного університету «Острозька академія»

ПРАВО НА ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

У цій статті досліджуються ключові науково-теоретичні питання права на пенсійне забезпечення через призму сьогодення. Акцентовано увагу на особливостях цього права в умовах соціальної держави. Досліджено доктринальні підходи щодо розуміння цього права у теорії права соціального забезпечення. Проаналізовано сучасне законодавство. Зроблено висновки та пропозиції, визначено тенденції розвитку.

Ключові слова: пенсія, пенсійне право, право на соціальний захист, право на пенсійне забезпечення, джерела пенсійного права, пенсійний кодекс.

Становлення України як демократичної, соціальної та правової держави на основі принципу верховенства права, утвердження ідей верховенства прав та свобод людини, розподілу влад, сучасної моделі громадянського суспільства [1; 2, с. 4-9] передбачає вироблення дієвих та конструктивних кроків, спрямованих на проведення соціальних реформ і, насамперед, реформування наявної системи пенсійного забезпечення як такого, що зачіпає інтереси кожної людини. Особливо актуальною та важливою видається пенсійна реформа в умовах низького рівня соціальних стандартів та гарантій, відсутності належних джерел фінансування, загострення тенденції щодо збільшення чисельності учасників пенсійного забезпечення та, відповідно, зменшення чисельності працюючих. Принагідно нагадаємо, що затверджений урядом бюджет Пенсійного фонду на 2017 рік становить 284 млрд грн, за рахунок єдиного соціального внеску його доходи можуть становити близько 142,5 млрд. грн., тобто, по суті, дефіцит, що має бути покритий за рахунок Державного бюджету, становить 141,5 млрд грн [3]. При цьому чисельність осіб пенсійного віку становить близько 12,5 млн. [4]. І очевидним є те, що з огляду на реальну ситуацію у державі, низку внутрішніх та зовнішніх чинників, чисельність учасників пенсійного забезпечення збільшуватиметься.

У контексті забезпечення системних підходів до організації та проведення пенсійної реформи на особливу увагу заслуговує проблема вдосконалення права на пенсійне забезпечення як одного з найбільш фундаментальних соціальних прав [5, с. 18-19]. За своєю правовою суттю право на пенсійне забезпечення впливає зі змісту конституційного права на соціальний захист. Як доречно наголошує професор С. М. Прилишко, поряд із тим, що це право визнається фундаментальним, водночас воно є найбільш проблематичним серед соціальних конституційних прав [6, с. 9]. Це ж стосується права на пенсійне забезпечення, яке є одним із

найбільш складних та дискусійних соціальних прав з огляду на такі чинники: 1) відсутність єдиних підходів до законодавчого розуміння сутності, ознак; 2) неререформованість системи пенсійного забезпечення; 3) недосконалість законодавчо визначених джерел фінансування пенсійного забезпечення, недоступність механізмів правового забезпечення; 4) ускладненість правових механізмів його реалізації, гарантування та правової охорони; 5) складність, суперечливість та недосконалість пенсійного законодавства; 6) відсутність дієвого державного нагляду та громадського контролю з питань його дотримання. Доречно наголосити, що Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» передбачає, що законодавство про пенсійне забезпечення базується на Конституції України, складається з Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, цього Закону, закону про недержавне пенсійне забезпечення, законів, якими встановлюються умови пенсійного забезпечення, відмінні від загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та недержавного пенсійного забезпечення, міжнародних договорів із пенсійного забезпечення, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також інших законів та нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до законів про пенсійне забезпечення, що регулюють відносини у сфері пенсійного забезпечення в Україні. Також виключно законами про пенсійне забезпечення визначаються: види пенсійного забезпечення; умови участі в пенсійній системі чи її рівнях; пенсійний вік для чоловіків та жінок, при досягненні якого особа має право на отримання пенсійних виплат; джерела формування коштів, що спрямовуються на пенсійне забезпечення; умови, норми та порядок пенсійного забезпечення; організація та порядок здійснення управління в системі пенсійного забезпечення. Отже, право на пенсійне забезпечення

ускладнене відсутністю системної законодавчої регламентації, оскільки базові закони з цих питань мають переважно суперечливий та неузгоджений характер [7], [8], [9]. Крім того, в умовах сьогодення в Україні спостерігається тенденція до звуження права на пенсійне забезпечення, зокрема, через відміну окремих професійних (спеціальних) пенсій, обмеження прав працюючих пенсіонерів, запровадження оподаткування пенсій тощо [10], [11], [12], [13], [14]. З позицій сьогодення удосконалення права на пенсійне забезпечення має розглядатися через призму пенсійної реформи та формування новітнього законодавства у цій царині. Тому цілком природно, що на розгляді у Верховній Раді перебувають законопроекти, які стосуються пенсійної реформи [15], [16].

Метою наукової статті є науково-теоретичне дослідження сутності, ознак та тенденцій розвитку права на пенсійне забезпечення в умовах соціальної держави. У юридичній літературі зазначена проблематика частково розглядалася у працях таких учених-юристів, як: В. М. Андріїв, Н. Б. Болотіна, С. Я. Вавженчук, В. С. Венедіктов, С. В. Венедіктов, С. В. Вишновецька, Т. З. Герасимів, І. В. Зуб, І. П. Жигалкін, М. І. Іншин, В. Л. Костюк, С. С. Лукаш, А. Р. Мацюк, П. Д. Пилипенко, С. В. Попов, С. М. Прилипко, О. І. Процевський, С. М. Синчук, Б. І. Сташків, О. В. Тищенко, Н. М. Хуторян, Г. І. Чанишева, М. М. Шумило, Л. П. Шумна, В. І. Щербина, О. М. Ярошенко та ін. Доречно підкреслити, що наукові праці цих та інших дослідників мають концептуальне значення для розуміння права на пенсійне забезпечення. Разом із тим, урахувавши тенденції щодо розбудови України як соціальної та правової держави, необхідність посилення соціальних реформ, зазначена проблематика потребує переосмислення, новітнього розв'язання у науково-теоретичній та практичній площині.

За своє суттю право на пенсійне забезпечення має дещо ускладнений нормативно-правовий зміст. Слід зауважити, що згідно зі ст. 1 Закону України «Про пенсійне забезпечення» громадяни України мають право на державне пенсійне забезпечення за віком, по інвалідності, у зв'язку з втратою годувальника та в інших випадках, передбачених цим Законом. При цьому іноземці та особи без громадянства, які проживають в Україні, мають право на пенсію нарівні з громадянами України, передбачене законодавством або міждержавними угодами, а пенсійне забезпечення громадян України, що проживають за її межами, провадиться на основі договорів (угод) з іншими державами. Разом із тим Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» у ст. 8 передбачає, що право на отримання пенсій та соціальних послуг із солідарної системи мають: 1) громадяни України, які застраховані згідно із цим Законом та досягли встановленого цим Законом пенсійного віку чи визнані інвалідами в установленому законодавством порядку

і мають необхідний для призначення відповідного виду пенсії страховий стаж, а в разі смерті цих осіб – члени їхніх сімей, зазначені у статті 36 цього Закону, та інші особи, передбачені цим Законом; 2) особи, яким до дня набрання чинності цим Законом була призначена пенсія відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення» (крім соціальних пенсій) або була призначена пенсія (щомісячне довічне грошове утримання) за іншими законодавчими актами, але вони мали право на призначення пенсії за Законом України «Про пенсійне забезпечення» – за умови, якщо вони не отримують пенсію (щомісячне довічне грошове утримання) з інших джерел, а також у випадках, передбачених цим Законом, – члени їхніх сімей. Разом із тим Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» передбачає, що право на отримання довічної пенсії та одноразової виплати за рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування мають застраховані особи і члени їхніх сімей та/або спадкоємці на умовах та в порядку, визначених цим Законом. Також особи, які не підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню, але добровільно сплачували страхові внески в порядку та розмірах, встановлених законом, до солідарної системи та/або накопичувальної системи пенсійного страхування, мають право на умовах, визначених цим Законом, на отримання пенсії і соціальних послуг за рахунок коштів Пенсійного фонду та/або отримання довічної пенсії чи одноразової виплати за рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування. Слід також зазначити, що право на пенсійне забезпечення тісно пов'язане з основоположними принципами загальнообов'язкового пенсійного страхування, урахувавши його базисний характер по відношенню до сучасної моделі пенсійної системи. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (ст. 7) називає такі основні принципи, як: законодавчого визначення умов і порядку здійснення загальнообов'язкового державного пенсійного страхування; обов'язковості страхування осіб, які працюють на умовах трудового договору (контракту) та інших підставах, передбачених законодавством, а також осіб, які забезпечують себе роботою самостійно, фізичних осіб – підприємців; права на добровільну участь у системі пенсійного страхування осіб, які відповідно до закону не підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню; заінтересованості кожної працездатної особи у власному матеріальному забезпеченні після виходу на пенсію; рівноправності застрахованих осіб щодо отримання пенсійних виплат та виконання обов'язків стосовно сплати страхових внесків на державне пенсійне страхування; диференціації розмірів пенсій залежно від тривалості страхового стажу та розміру заробітної плати (доходу); солідарності та субсидування в солідарній системі; фінансування видатків на виплату пенсій, надання соціальних послуг за рахунок страхових внесків, бюджетних коштів і коштів цільових фондів; спрямування частини страхових

внесків до накопичувальної системи пенсійного страхування для здійснення оплати договорів страхування довічної пенсії і одноразової виплати залежно від розмірів накопичень застрахованої особи з урахуванням інвестиційного доходу; державних гарантій реалізації застрахованими особами своїх прав; гласності, прозорості та доступності діяльності Пенсійного фонду; обов'язковості фінансування за рахунок коштів Пенсійного фонду витрат, пов'язаних з виплатою пенсій та наданням соціальних послуг, в обсягах, передбачених законом; цільового та ефективного використання коштів пенсійного страхування; відповідальності суб'єктів системи пенсійного страхування за порушення норм закону, а також за невиконання або ненадлежаще виконання покладених на них обов'язків. Перераховані принципи у цілому є такими, що формують засади реалізації права на пенсійне забезпечення, його характер та зміст.

З правової точки зору, право на пенсійне забезпечення тісно пов'язане із правом на соціальний захист, покликане його розвивати та вдосконалювати.

Принагідно зазначимо, що згідно з ч. 1 ст. 46 Конституції України «громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом». У такому значенні право на пенсійне забезпечення випливає зі змісту права на соціальний захист, спрямованого на забезпечення громадян у зв'язку зі старістю, інвалідністю, втратою годувальника, з інших передбачених законом підстав. При цьому, якщо дотримуватися логіки конституційно-правової норми, пенсійне забезпечення будується на таких засадах, як: універсальність; прозорість; доступність; адресність; відповідність гідному рівню життя. Тому досить дискусійним є рішення Конституційного Суду України від 25 січня 2012 року № 3-рп/2012, де наголошено на тому, що в аспекті конституційного подання положення статті 1, частин першої, третьої статті 95 Конституції України в системному зв'язку з положеннями статті 3, частини першої статті 17, частини третьої статті 22 та статей 46, 48 Основного Закону України треба розуміти так, що однією з ознак України як соціальної держави є забезпечення загальносуспільних потреб у сфері соціального захисту за рахунок коштів Державного бюджету України виходячи з фінансових можливостей держави, яка зобов'язана справедливо і неупереджено розподіляти суспільне багатство між громадянами і територіальними громадами та прагнути до збалансованості бюджету України. При цьому рівень державних гарантій права на соціальний захист має відповідати Конституції України, а мета і засоби зміни механізму нарахування соціальних виплат та допомоги – принципам пропорційності і справедливості [17]. Такий підхід не тільки не враховує зміст положень Конституції України (ст. 3, 48), а й не відповідає принципу правової визначеності, оскільки незрозуміло, за якими критері-

ями можна оцінювати формулювання «фінансові можливості держави». Також, М. М. Шумило слушно зазначає, що, по суті, Конституційний Суд України фактично вивів статус Кабінету Міністрів України на рівень законодавчого органу, зобов'язавши суди загальної юрисдикції під час розгляду соціальних справ застосовувати безпосередньо положення підзаконних актів, незважаючи на закон [18, с. 175].

Норми ч. 2 ст. 46 Основного Закону України встановлюють, що право на соціальний захист «гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій.....». З правової точки зору це означає, що соціальне страхування виступає ключовою організаційно-правовою формою не тільки соціального, а й пенсійного забезпечення. М. М. Шумило доречно зазначає, що «пенсійне страхування – це перший і головний етап на шляху реалізації конституційного права на пенсію, бо саме шляхом пенсійного страхування особа це право забезпечує («заробляє»), оскільки саме по собі воно не виникає» [18, с. 255]. Водночас пенсійне забезпечення не вичерпується пенсійним страхуванням. Принагідно зазначимо, що згідно із Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (ст. 2) система пенсійного забезпечення в Україні складається з трьох рівнів, зокрема: 1) перший рівень – солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, що базується на засадах солідарності і субсидування та здійснення виплати пенсій і надання соціальних послуг за рахунок коштів Пенсійного фонду на умовах та в порядку, передбачених цим Законом; 2) другий рівень – накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, що базується на засадах накопичення коштів застрахованих осіб у Накопичувальному фонді або у відповідних недержавних пенсійних фондах – суб'єктах другого рівня системи пенсійного забезпечення та здійснення фінансування витрат на оплату договорів страхування довічних пенсій і одноразових виплат на умовах та в порядку, передбачених законом; 3) третій рівень – система недержавного пенсійного забезпечення, що базується на засадах добровільної участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання громадянами пенсійних виплат на умовах та в порядку, передбачених законодавством про недержавне пенсійне забезпечення. Тому можна погодитися із В. Л. Костюком щодо важливості розвитку в Україні державного, професійного та недержавного пенсійного забезпечення [19].

Ч. 3 ст. 46 Конституції України передбачає, що «пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом». По-перше, право на пенсійне забезпечення реалізується шляхом надання правомочним особам такого виду матеріальної підтримки як пенсії. По-друге, відповідність пенсії про-

житковому мінімуму – це основний принцип пенсійного права. Також відповідна соціальна гарантія є складовою забезпечення кожній особі достатнього життєвого рівня. Ст. 48 Конституції України гарантує, що «кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло». Погоджуючись із дещо декларативним характером такого права, його реалізація пов'язана із системою мінімальних соціальних гарантій. Мінімальний розмір пенсії, як правило, відповідає розміру прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб відповідно до закону про Державний бюджет на відповідний рік. Закон України «Про Державний бюджет на 2017 рік» [20] передбачає, що у 2017 році прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність: з 1 січня 2017 року – 1247 гривень, з 1 травня – 1312 гривень, з 1 грудня – 1373 гривні.

Таким чином, право на пенсійне забезпечення – це системний, комплексний вид права на соціальний захист особи, що включає можливість матеріальної підтримки особи за рахунок джерел пенсійного забезпечення, у разі досягнення встановленого законом віку, інвалідності, втрати годувальника, з інших визначених законом та/або договором обставин, на умовах та у порядку передбаченому чинним законодавством України. Основними ознаками права на пенсійне забезпечення є наступні: основоположний вид права на соціальний захист; передбачає матеріальне забезпечення особи разі досягнення встановленого законом віку, інвалідності, втрати годувальника, з інших визначених законом та/або на підставі договору; матеріальне забезпечення у вигляді пенсії провадиться у системі державного, недержавного та професійного пенсійного забезпечення, пенсійного страхування; гарантується за рахунок коштів Пенсійного фонду України та/або інших спеціальних джерел; включає специфічні механізми щодо реалізації, гарантування та правової охорони; передбачає специфічний об'єкт – пенсія; передбачає специфічний суб'єктний склад; правомочні та уповноважені особи; включає рівень матеріального забезпечення, як правило, на рівні не нижче прожиткового мінімуму; максимальний рівень пенсійного забезпечення, як правило, не перевищує десять прожиткових мінімуму для непрацездатних осіб; підлягає специфічному правовому захисту відповідно до закону.

Прикметними особливостями пропонованої пенсійної реформи стали наступні: уточнення коефіцієнту страхового стажу з 1,35 до 1%; збільшення мінімального страхового стажу для призначення пенсії за віком з 15 років (до 31.12.2017р.) до 35 років (з 1.01.2028р.); підняття пенсійного віку до 63 (у разі відсутності, починаючи з 1 січня 2018 року страхового стажу необхідного для призначення пенсії за віком); підняття пенсійного віку до 65 років (у разі відсутності, починаючи з 1 січня 2019 року страхового стажу, необхідного для призначення пенсії за віком); запровадження з 1 жовтня 2017 року виплати пенсії працюючим пенсіонерам в період роботи у встановленому законом розмірі.

Цілком справедливим буде зауважити, що такі новації складно назвати системною пенсійною реформою, оскільки запропоновані кроки мають ситуативний характер та не сприятимуть якісного поліпшення рівня пенсійного забезпечення.

Ураховуючи зазначене, основними тенденціями удосконалення права на пенсійне забезпечення є наступні: 1) розробка стратегії щодо комплексної пенсійної реформи як базисної складової реформування системи соціального захисту; 2) розробка та запровадження системної пенсійної реформи на основі консолідації зусиль суспільства та держави; 3) посилення дієвості, ефективності та доступності реалізації права на пенсійне забезпечення та окремі його види; 4) підвищення ефективності системи пенсійного страхування, державного та недержавного пенсійного забезпечення; 5) запровадження дієвої системи пенсійних гарантій через посилення ефективності прожиткового мінімуму відповідно до рівня життя людей пенсійного віку; 6) інституційна взаємодія уповноважених органів державної влади, інститутів громадянського суспільства з питань законодавчої регламентації права на пенсійне забезпечення; 7) розробка та ухвалення Пенсійного кодексу як наслідок пенсійної реформи; 8) запровадження постійного моніторингу дотримання законодавства про пенсійне забезпечення; 9) запровадження дієвих механізмів державного нагляду та громадського контролю за дотриманням законодавства про пенсійне забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254-к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Козюбра М. І. Принципи верховенства права і правової держави: єдність основних вимог / М. І. Козюбра // Наукові записки. Том 64, Юридичні науки / Національний університет «Києво-Могилянська академія». Видавничий дім «КМАкадемія», 2007. – С. 4–9.
3. В Україні 6 мільйонів, які чесно працюють, утримують 12,5 млн пенсіонерів/[Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.unian.ua/society/1388457-ministr-sotspolitiki-reva-v-ukrajini-6-milyoniv-yaki-chesno-pratsuyut-utrimuyut-125-mln-pensioneriv.html>.
4. Кабмін затвердив бюджет Пенсійного фонду з дефіцитом 141,5 мільярда/[Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/news/2017/01/18/617952>.
5. Іншин М.І., Сіроха Д.І. Соціальна держава: сутність і перспективи//М.І. Іншин, Д.І. Сіроха// Актуальні проблеми соціального права: збірник матеріалів учасників всеукраїнських соціальних програм (заходів) ВГОІ «Інститут реабілітації та соціальних технологій» у 2014 р./За загальною редакцією М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.О. Попелюшка. - К.: ПВГОІ «ІР СТ Україна», 2015. – С.17-21.
6. Прилипко С.М. Предмет права соціального забезпечення: Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.05 / С.М. Прилипко; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. – Х., 2007. – 47 с.

7. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст. 141.

8. Шумило М.М. Правовідносини у сфері пенсійного забезпечення в Україні: монографія/М.М. Шумило. – К.: Ніка-Центр, 2016. – 680с.

9. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 5 листопада 1991 року №1788-ХІІ//Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №3. – Ст.10.

10. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV// Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №49-51. – Ст.376.

11. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 9 липня 2003 року № 1057-IV// Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 47-48. – Ст.372.

12. Про заходи законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи: Закон України від 8 липня 2011 року

№ 3668-VI //Відомості Верховної Ради України. – 2012. – №12-13. – Ст.82.

13. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення: Закон України від 2 березня 2015 року

№ 213-VIII //Відомості Верховної Ради України. – 2015. – №22. – Ст.145.

14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України: Закон України від 6 грудня 2016 року № 1774-VIII //Відомості Верховної Ради України. – 2017. – №2. – Ст.25.

15. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій: законопроект реєстр. №6614 від 22.06.2017р.// [Електронний

ресурс]; Режим доступу: //рп/2012http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62088.

16. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо підвищення пенсій: законопроект реєстр. №6617 від 22.06.2017р.// [Електронний ресурс]; Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62091.

17. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням правління Пенсійного фонду України щодо офіційного тлумачення положень статті 1, частин першої, другої, третьої статті 95, частини другої статті 96, пунктів 2, 3, 6 статті 116, частини другої статті 124, частини першої статті 129 Конституції України, пункту 5 частини першої статті 4 Бюджетного кодексу України, пункту 2 частини першої статті 9 Кодексу адміністративного судочинства України в системному зв'язку з окремими положеннями Конституції України: Рішення Конституційного суду України від 25 січня 2012 року № 3-рп/2012/[Електронний ресурс]; Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-12.

18. Шумило М.М. Правовідносини у сфері пенсійного забезпечення в Україні: монографія/М.М. Шумило. – К.: Ніка-Центр, 2016. – 680с.

19. Костюк В.Л. Право на пенсійне забезпечення в умовах сьогодення: науково-теоретичний аспект / В. Л. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15kvlnta.pdf.

20. Про Державний бюджет на 2017 рік: Закон України від 21 грудня 2016 року № 1801-VIII //Відомості Верховної Ради України. – 2017. – №3. – Ст.31.

В этой статье исследуются ключевые научно-теоретические вопросы права на пенсионное обеспечение через призму настоящего. Акцентировано внимание на особенностях этого права в условиях социального государства. Исследованы доктринальные подходы к пониманию этого права в теории права социального обеспечения. Проанализированы современное законодательство. Сделаны выводы и предложения, определены тенденции развития.

Ключевые слова: пенсия, пенсионное право, право на социальную защиту, право на пенсионное обеспечение, источники пенсионного права, пенсионный кодекс.

This article explores the main scientific and theoretical issues of the right to pension provision through the prism of present. The special attention is paid to the peculiarities of this right under conditions of a social state. Doctrinal approaches for understanding of this right in the theory of social security law are explored. The modern legislation is analyzed. Conclusions and proposals are made, the tendencies for its development are defined.

Key words: pension, pension law, right to social protection, right to a pension, sources of pension law, pension code.